

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De fide instrumentorum. Consilium CXXXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

De fide instrumentorum.

S V M M A R I V M.

Sigilli & sigillandi facultas.

1. Index malefactorum aut pacis violata non cognoscit de causacivili.
2. 13. Interdictum retinenda seu uti possidetis requirit veram possessionem.
3. 5. Interdicto uti possidetis non sufficit possessio precaria.
4. Interdictum de precario.
6. 10. Sigilli usus & sigillandi facultas cuique permittitur.
7. Facultatis que sunt, cuique libera sunt.
8. Molendini, aut furni usus an & quando necessitatem continuandi inducat.
9. 12. Servitus etiam contra naturalem libertatem induci potest per prohibitionem, cui obtemperatur.
11. Refortum non probat iurisdictionem.
14. Sigillum habere singula collegia expedit.
15. Sigilli potestas esse debet iudici ordinario.

CONSILIVM CXXXIII.

DILIGENTER perlectis & excussis actis causa, quæ acta & peracta est coram vigintiduumviris Civitatis & patriæ Leodiensis, inter Scabinos altæ iustitiæ Oppidi S. Trudonis conquærentes & impetrantes, & mansionarios Curie Præpositi monasterij S. Trudonis reos opposcentes, hoc imprimis nobis mirum videtur quâ ratione, cum horum Dominorum Iudicum iurisdictione, omnino sit limitata & restricta dumtaxat ad causas, scilicet seu violatæ pacis publicæ, hæc civilis quæstio de usu, & potestate sigilli, deferri potuerit ad eos: quippe limitata causa iurisdictionis, ipsam iurisdictionem limitat & restringit: ut qui malefactorum est Index, de civili querela seu quæstione nec cognoscere nec iudicare possit. *l. solenus §. lastrunculator. D. de iud. Bald. consil. 203. præsupposito, nu. 2. vol. 1. Angel. cons. 257. inter capitula pacis num. 2. Andr. Tirag. in tit. res inter alios actus poss. pr. vers. cui proximè accedit, & si fines suæ iurisdictionis excedendo iudicet, iudicatum sit nullum, Raphael vulgus. consil. 162. visis actib.* Civilem autem non violatæ pacis esse, aut posse esse quæstionem, quæ ex materia propositæ litis exorta est ob usum novi sigilli, & sigillandi officium à dictis Scabinis translatum, res ipsa demonstrat: ut enim actioni seu constitutioni violatæ pacis publicæ locus sit, non sufficit quæcunque querela nec quodcunque contravenientis factum, sed requiritur vel publica vel maior, & atrocior violatio, armis etiam adhibitis, dolo malo illata, cui privatim resisti non potuerit, *And. Gail. De pac. publ. c. 7.* ita ut quæcunque injuria aut iniustitia, quæ alicui capitulis pacis publicæ subiecto inferitur, non possit mox, si recte aut violatæ pacis dici; & ne quidem spoliū quodcunque, quod directè non sit ad turbandum pacem: sed est huiusmodi vis interdictio apud ordinarium Iudicem civilem coercenda, non etiam extraordinario huiusmodi iudicio vindicanda, *And. Gail. d. c. 7. nu. 19.* neque enim ea quæstio ratione præteritorum vel futurorum ullo modo pertinet ad capitula pacis publicæ, sed ad rem privatam, saltem ad jus

commune & civile, controversiamque judicalem, *Bald. consil. 195. laudare num. 3. & 6. volum. 2.* etiam si esset furum, aut rapina, aut quæcunque alia; quæ in hoc directè & proxime non tendit, ut vel bellum, aut civiles motus excitentur, vel sopitæ inimicitie resuscitentur, *Bart. in l. aut facta. §. causa De panis, Ludovic. Roma. consil. 183. in casu proposito & consil. 258. in casu proposito.* Alioqui si ad quæcunque querelam, vel judicalem controversiam, fractæ seu ruptæ pacis consideratio accommodaretur, nulla sub riri posset inter subditos quæstio, quæ non ad hoc extraordinarium Auditorium ac iudicium posset pertrahi. Sed ad hanc scrupulositatem de iudicii competentia vel incompetencia non subsistendo, postquam pro parte Reorum hoc iudicium (uti poterat) declinatum non est, & tacite videatur prorogatum, quatenus de iure prorogationem admittit, *Castrensis in d. §. lastrunculator.* ad merita causæ principalis progrediemur. Quæ sanè nobis ita videntur collocata ut non possit videri ullo modo iuxta hæc Actorum querela, & in effectu turbatæ possessionis, & manutenentiæ interdictum; quo ex eo quod præfati Mansionarii proprio sigillo uti caperunt in suis legis actionibus seu operis, omissa veteri observatione de adhibendis ad eorum actiones, in iure cessiones, seu legis operas, sigillis dictorum Scabinorum, conclusurunt ut Rei desistant ab huiusmodi turbatione, & Actores in continuatione iurium suorum & possessione pristina relinquunt. Nam etsi interdictum *uti possidetis* in honorariis, & iuribus incorporalibus detor ei qui in huiusmodi juris, honoris, & iurisdictionis possessione vel privilegio turbatur, vel eo iure privatur. *licet causam in princ. & fin. De probat. Philipp. franc. in c. significante, vers. secundo tene mente, de appellat.* eoque respectu dictorum Scabinorum querela videri possit iuxta, quatenus ijs per Mansionarios detrahitur non tantum honor, qui ijs exhiberi solet in petenda & obtinenda eorum sigillatione, verum etiam pecuniarium commodum quod ex sigillorum appensione percipi solet velut pro opera & officij exhibitione, quod gratis, aut cum suo damno nemo facere debet. *l. sed si quis ex signatoribus D. quemadm. testa. apert.* ut tamen interdicto locus sit id requiritur, ut vera, non precaria sit huius honoris possessio: sicut generaliter in interdicto, *uti possidetis*, vitium & exceptionem fecit omnis possessio, non tantum quæ clandestina aut violenta, verum etiam quæ precaria est. *l. 1. d. uti possid. l. 1. in fi. C. de seru. & aqua.* precaria enim possessio numquam debet sic possidenti ad alios juris effectus proficere, contra eum à quo precariū quid habet, aut tenet. *l. fin. d. uti possidetis:* quippe quod precariū habetur ab alio, eatenus tantum habetur, quatenus is à quo sic habetur ei id tribuit. *l. & habet in prin. D. de precario.* nam ut mera voluntas precariū concedentis aut permittentis initium, ita quoque finem infirmæ huius possessionis facit. *2. d. de precar. cum ex lubito voluntatis precarium quandoque resolvi & tolli possit, l. 1. d. de precar.* Vnde est quoddam licet is qui precariū possidet interdicto *de precario* ad rem precariū concedenti restituendam teneatur. *in rebus D. de precario.* ipse tamen interdicto perinde experiri non possit,

& omnino non contra eum, à quo precario habet
 l. qui precario. d. De precario. * Quod autem preca-
 ria sit & haberi debeat hæc qualiscunque d. etorum
 Scabinorum possessio seu consuetudo, & sit vo-
 luntaria non involuntaria jurisdictionis, depre-
 henditur manifestè ex forma & modo sigillationis
 seu adhibitionis sigillorum, quam dicti Scabini
 facere consueverunt ad legis operas dictorum
 Mansionariorum, de rebus jurisdictioni non di-
 etorum Scabinorum, sed ipsorum Mansionariorum
 & coram ipsorum inferioris subiectis; ob id quod
 adhibendo sua sigilla aperte semper profiteantur
 se id facere ad preces ipsorum Mansionariorum,
 & partium de quarum re agitur, hæc verborum
 speciali formula: *ter beden der saeten ende elcker
 partie*, hoc est ad petitionem mansionariorum &
 cuiusque partium: quod enim à precibus dependet,
 nullum omnino habet juris vinculum, neque res-
 pectu ejus qui rogat, ut invitatus precari debeat,
 neque respectu ejus qui rogatur; cum invitatus pre-
 cari annuere non debeat l. 1. & 2. in fin. d. de
 precar. ut nec precario oblatum assequi, seu susci-
 pere l. nec emere. C. de iur. deliber. quippe hujusmodi
 officij tam petiti, quam exhibitio meræ facultatis
 non necessitatis est; cum nec mansionarij, nec par-
 tes contrahentes præcisè teneantur ad petendum
 hanc Scabinorum sigillationem, si solius Abbatis,
 qui dictæ mansionariæ curia dominus est, sigillo
 contenti esse velint. Ita ut hæc Scabinorum assi-
 gnatio ad superabundantem cautelam & majorem
 probationis certitudinem, non ad necessariam
 juris observationem pertineat; ideoque omitti
 possit, & omissa aut vitiose adhibita nihil noceat
 l. testamentum. C. de testa. l. qua adhibitionis de reg.
 iur. ¶ Quæ naturalis facultas in usu & adhibi-
 tione assignationis seu sigillationis liberior & mi-
 nus contracta est ex eo quod ex juris potestate
 cuique sit liberum non tantum proprium sigillum
 habere, proprioque suo signo, seu sigillo sigillare;
 verum etiam alieno §. possunt in fin. De testa. l. ad te-
 stum. §. si ab ipso. d. eodem: tunc proprio careat, nec
 ullum unquam habuerit, siue illud etiam habeat,
 sed ad manum non sit, aut si est, alieno uti malit;
 ex usu tamen magis si proprium non habet, specu-
 lator De instr. edu. §. restat videre versic. item quod sigil-
 lum Alex. in l. si unus. C. de testam. to. Faber in d. §.
 possunt. si modo dum alieno utitur, idipsum testetur
 & declaret Innoc. in c. 2. nu. 2. in fin. de fid. instr.
 & ibi panor. in fin. elegans Gloss. in c. dilecta de excessibus
 prelat. quod etiam quidam necessarium non esse
 putent, tutius tamen & securius esse tradunt
 Jo. Fab. in d. §. possunt in fin. francis. Marc. decif. 992. p. 1.
 In tanta itaque sigillorum, & sigillationis liberta-
 te non potest facile constitui aliqua adversus illam
 veluti servitutis alicujus possessio, ut quis vel non
 utatur proprio sigillo, vel alieno omnino uti, aut
 certi alicujus hominis, seu certorum hominum
 sigillum sigillatorium requirere debeat; & si ali-
 quando, seu aliquamdiu requirere solitus fuerit,
 hujusmodi requisitionem in futurum velut servi-
 tutis jure continuare cogatur; cum in hujusmodi
 juribus incorporalibus non acquiratur possessio ex
 voluntario, & omnium minime ex precario aut
 gratuito ad l. 1. C. de serv. & aqua. in quo ut cui-
 que liberum est precario, aut gratuito petere vel

concedere; ita quoque ex lubito voluntatis propria-
 que auctoritate potest quisque ab eo abstinere,
 & in effectum priorem ulum confessionemque revo-
 care Gloss. in verb. triam Episcoporum in c. cum Ecclesia
 De causa possess. & proprie. Natia cons. 107. motuum
 nu. 3. * Et hoc est quod vulgò traditur, ea
 quæ meræ facultatis sunt naturaliter cuique licita
 & permittenda esse; ut & in illis quæ precario seu gra-
 tuito conceduntur, non potest constitui, vel cau-
 sari aliqua præscriptio ad hoc ut aliter in futurum
 fieri non possit, aut ut eodem modo semper fiat
 obligatio aliqua nascatur: quod enim ex naturali
 libertate quis facere potest ab eo etiam potest ab-
 stinere; ut vice versa, longa, seu diutina absentio
 ab usu ejus quod per se permittum est, facultatem
 usus non tollit l. iam & ibi gl. De via pub. Cynus in
 l. 8. C. quæ sit long. consue. Innoc. & Panor. in d. c. cum
 Ecclesia francis. Balbus in tit. de præscript. in 4. p.
 quinta q. principal. quæst. 1. ¶ Ut est in frequenti
 & celebri illa quæstione, an qui ad alicujus molen-
 dinum, aut pistinum seu turnum, molendi sui
 frumenti aut pinsendi seu coquendi panis gratia,
 per longissimum etiam tempus accessit seu accede-
 re solitus est, nec inter alio se contulit, semper in
 futurum illud & non aliud, se conferre teneatur?
 in quâ concord est omnium sententia ex continua-
 to hujusmodi accessu nihil juris in seu adversus
 accedentem constitui, quin si velis aliud se conferre
 possit; & ne se alio conferat nequeat prohiberi,
 Cynus in d. l. 1. De servit. & aqua. Iason. & alij in l. quo
 minus De flu. Cepola in tit. De servit. tit. De furto
 cum tota hæc res sit ex principio omnino volun-
 tario, & extra omnem obligationem tam ex
 parte ejus qui facit, quam illius qui inde commodi
 aliquid consequitur; ita ut quemadmodum ini-
 tium, ita quoque finem hujus rei facit libera fa-
 ciens voluntas. Quæ res in usu infinitis casibus
 contingit, & observatur; & plurimis Doctorum
 responsis illustratur in similibus quæstionibus, in
 usu trapeti seu molæ oleariæ, Steph. Bertrand. consil.
 12. etiam si probi viri vol. 2. p. 1. in aratione seu tritu-
 ratione per alterius jumenta, Steph. Bertrand. consil.
 25. multi sunt nu. 2. vol. 7. in emptione, aut ven-
 ditione eleutorum aut poculentorum certo
 loco, aut tempore & significante & ibi DD. De appellat.
 in his enim & similibus etiam ex longissimi tem-
 poris decursu non constituitur aliqua personalis,
 aut realis servitus, à qua non possit se liberare, &
 extricare contrario quocunque actu, qui tale quid
 fecit seu facere solitus est, si modo vel nulla facien-
 di ex pacto, aut conventionem est obligatio, vel legiti-
 ma aliqua præscriptio; ¶ Quæ in hujusmodi
 negativis servitutibus nullâ ratione potest cavari
 aut initium aliquod sumere, nisi ex prohibitione
 aut impedimento alterius, cui faciens seu facere
 volens acquiescit, & acquiescendo se aliter facere
 non posse demonstrat: quo casu ex die prohibitio-
 nis & acquiescentiæ initium capere potest præscri-
 ptio quæ deinde legitima, hoc est longissimo tem-
 pore completa, jus servitutis constituit prohibenti
 & impediendi adversus prohibitum, acquiescentem,
 Cynus & alij in d. l. 1. C. De serv. & aqua Jo. Fab. in
 §. æque. n. 20. in fin. De ad. Bald. & alij in d. c. sig-
 nificante, gl. & DD. in l. qui luminibus de servit. urb.
 prædictor. neque enim aliàs facile liber homo servi-
 tuti

tuti subijci potest adversus ea quæ ei in naturali facultate sunt, *Stephan. Ber. consil. 170. est venerabilium nu. 3. & seq. vol. 2. p. 1. & consil. 200. circa processum vol. 3. p. 2. franc. Mar. decis. 123. p. 1. Guido papa decis. 198. etiam per mille annos aliquid certo modo factum fuerit, Natta consil. 106. in casu proposito, nu. 9. Cum itaque, ut dictum est, in naturali facultate Mansionariorum fuerit pro assignatione seu sigillatione adire Scabinos, imò quoscunque alios; & nulla sit juris obligatio hunc vel illum pro sigillatione requirere: dictis Mansionariis fraudi aut damno esse non debet, quod Scabinorum hac in re operam requirere soleant ad hoc ut ab illa requisitione recedere non possint: cum ex adverso ad curam Magistratus pertineat, ut non tantum seipsum, sed etiam alios testes & signatores, quibuscunque etiam privatis præbeant, quod facilius negotia explicentur & probatio rerum salva sit. *L. current. D. De testib. non etiam ut quis invitatus eorum operam requirere & adhibere præcisè debeat.**

10 * Vnde est quod in usu sigillatio magis sit privati quam publici juris, & officium sigillandi magis privatorum quam jurisdictionis aut juris publici. *L. ad testium §. 1. & 2. D. De testib. l. cum ab initio cum tribus legib. sequen. D. quemadmodum. testam. aper. Andr. Alciat. consil. 175. casus controversi. n. 6. ideoque jure superioritatis dictis Mansionariis indici aut imperari non possit, Hostieu. & alij in d. cap. significante, Bart. consil. 329. viso consultationis, nu. 7. vol. 2. p. 1. &*

11 *consil. 3. vol. 2. p. 2. ** Et quamvis à dictis Mansionariis ad præfatos Scabinos appellari possint inde tamen extra articulum appellationis & resortus, nulla est dictorum Scabinorum in præfatos Mansionarios jurisdictionis: ut generaliter resortus, hoc est jus primum appellationum, seu usus appellandi, non arguit neque infert jurisdictionem aliquam; *Guid. papa decis. 518. & 551. cum magis sit ex voluntate prorogatio, quam ex juris necessitate: l. 1. & 2. D. De iud. l. episcopale c. De episc. audien. Barth. Chassan. ad consuet. Burg. t. dei iustices & droits.*

12 *§. 4. in verb. & sur. les hommes nu. 5. f.* potissimum quod non constet, ac ne quidem allegetur quod dictis Scabinis hæc potestas sigillandi specialiter à Principe vel Imperatore sic sit concessa, ut Mansionarij illà uti debeant inviti, ex qua huiusmodi necessitas & usus bannalis dici possit: *Franc. Mar. gus d. decis. 123. Neque etiam constet quod iidem Scabini unquam coegerint Mansionarios ad petendum ab ipsis sigillationem cum prohibitione illam petendi ab alia quacunque persona, unde aliquod initium utilis præscriptionis constitui potuerit adversus naturalem facultatem petendi sigillationem à quocunque alio. Anto. Capytius decis. 209. nu. 25. Roland. 2. Valle consil. 22. vol. 2. Neque ad rem facit quod consuetudo hæcenus semper fuerit petendi sigillationem à dictis Scabinis, & ab antiqua consuetudine recedere non oporteat, in extravag. De pac. constantie. §. 1. l. minime de legib. nec permittendum ut quid contra longam consuetudinem fiat: l. 1. c. qua sit long. consuet. bald. in d. §. 1. in verb. si cur ab antiquo. Nam et si id verum esse possit ubi res ex consuetudine activa & passiva originem & substantiam habet; non perinde tamen ubi, id quod consuetum est fieri, causam & usum habet ex naturali facultate, & aliter quandocunque faciendi*

potestatem & facultatem conjunctam semper habet; *l. viam D. De via pub. Bald. consil. 206. præceptum fuit volum. 1. ut contingit in hac naturali facultate petendi sigillationem non ex consuetudine aliqua, sed ex dicta naturali facultate, velut jure familiaritatis ex tanta loci, & personarum vicinitate, unde nulla obligatio, nulla possessio causari potest. l. qui iure familiaritatis D. De acquir. poss. f.* Proinde nullam speciem turbate possessionis dictorum Scabinorum continet, novi huiusmodi Sigilli fabricatio & usus; cum ut dictum est, nulla sit aut fuerit dictorum Scabinorum considerabilis possessio, quæ initium vel causam habuerit ex præcedente aliqua prohibitione per dictos Scabinos Mansionariis, aliquando facta, ne vel proprio sigillo, vel alterius cuiuscunque uterentur, sed illud à se suoque Scabinorum collegio tenerentur petere, cum subsecuta Mansionariorum acquiescentia, quæ causari potuisset utilis aliqua possessio, & ex possessione per decursum temporis præscriptio: ita quod ex evidenti defectu possessionis quoad dictos Scabinos, nulla cadat consideratio turbate possessionis; & per consequens nec occasio, aut potestas proponenda alicuius manutentionis seu interdicti. *l. 1. §. interdictum D. uti possidet.* Quibus consideratis, & potissimum tantà sigilli, & sigillationis libertate, & quod in præiudicium superioris vel superioritatis hæc nihil novi fiat, & dictorum Mansionariorum curia sit una formalis & formata per se subsistens, unumque per se corpus, & collegium constituens sub autoritate unius Prælati, constitutis Præfecto seu villico & cognitionariis; extra omnem dubitationem est novi huius sigilli potestas; ut forte non esset si in præiudicium tui prælati dicti Mansionarij per se seorsim non tantum sigillū, sed etiam corpus & collegium aliquod sibi de novo constituere vellent; ut aperto Honorij tertij rescripto decisum extat. *c. dilecta de excessibus prælator.* Ita ut cum ex voluntate, imò ex facto Prælati, dictæ curiæ hoc novum sigillum in usum deductum sit, non possit censeretur quicquam præter juris rationem, saltem nihil ex rei veritate in præiudicium dictorum Scabinorum factum: * cum ex usu rei magis sit & expediat unum aliquod cuiusque Collegij, seu corporis commune extare sigillum, cuius usus sit ad omnes & singulos Collegij actus, *c. significavit de appellatio. potius, quam plurimum aut singulorum de Collegio, Phil. franc. in c. 1. in 2. notab. De off. ord. lib. 6. Nicol. Boer. decis. 240. num. 3. ad quoscunque etiam sigilli seu sigillationis effectus; sive quærat de consensu, sive de testimonio, sive de autoritate, sive de confirmatione; qui ferè sunt effectus, & symbola sigilli cuiusque: * nam & iudici ordinario habenti quæcumque ordinariam jurisdictionem, sigilli quoque potestas omnino permittenda, neque ullà ratione deneganda est. *vanorm. in cap. 2. de fid. instr. Chassaneus ad consuet. Burgund. in conclus. in verb. nous ans.* Quod pertinet quod eleganter ex usu, & praxi scribit Ioannes Faber, in d. §. possum versio. & cuiuslibet domini ruralis, de sigillis Dominorum ruralium, quales sunt Mansionarii, quibus significant se suos censuales investivisse de censualibus bonis venditis, ad rei nimirum certioram & indubitatam fidem. Atque ita omnibus diligenter expensis & exami-*

examinatis existimamus eximiorum Dominorum Iudicum officium esse, ut secundum conclusionem Opponentium in omnibus, & per omnia sententiam dicant.

De Iureiurando.

S V M M A R I V M.

Iuramentum in causa matrimoniali.

1. Iuramentum in supplementum probationis deferendum probanti per unum testem.
2. Confessio unius quando proxi vel noceat alteri.
3. Iuramentum non deferendum in causa matrimoniali.
5. Iudex non suggerere sed interrogare debet.
6. Restitutio in integrum conceditur adversus confessionem.
7. Negationis pena ubi locum habeat.

CONSILIVM CXXXV.

NOVA exoritur dubitatio in causa curatorum prolium Stanislai Vogelweyer agentium, adversus Domicelum Ioannem Baptistam de T. is Reil, ex singulari depositione Guilhelmi Fabri, per quam inter cetera deposuit praefatum Reum, post assertionem Antonij Pensaert unus ex dictis curatoribus, quod quondam Dominus Wilhelmus Pensaert fuerit Rei patrinus seu in Baptismo susceptor & lustricus parens, interrogatum an hoc verum esset, dixisse & declarasse, quod sic; praefato Antonio semiplenam probationem in huiusmodi unici testis depositione constituyente, ac in supplementum iuramentum suum super huiusmodi confessione offerente. * Primo etenim conspecta probabilis videri posset huiusmodi oblatio, ac deferendi iuramenti per iudicem necessitas; ob id quod generaliter verum sit, etiam Actori semiplene probanti per iudicem deferendum esse iuramentum pro supplenda imperfectione probationis l. admonendi de iureiur. & ibi gloss. magna in verb. exacto vers. vel per unum testem de iureiur. * quodque hac confessio quamvis facta absentibus dictis prolibus, quas haec res principaliter contingit, facta tamen praesente Antonio uno ex curatoribus qui vice domini vel pro domino esse solet in administratione rerum pupillarium seu minoris l. qui fundum. § si tutor pro emp. praefatis prolibus prodesse debeat: quemadmodum confessio extrajudicialis praesente fideiussore facta pro principali, absentem prodest Bald. conf. 392. imprimis videndum est volum. 3. & coram negotiorum gestore facta, prodest domino Salic. in l. 1. in 15. oppos. de confess. Hipolit. de 3. Marfil. ad Rub. c. de probation. 114. † Ceterum status, qualitas, & conditio huius causae non patiuntur eam decidi ac terminari ex compositione imperfectarum probationum, aut suppletionem probationis, quae latere solet in iuramenti praestatione; cum non sit proprie probatio sed probationis exoneratio, Iason. in l. si quando c. unde vi. In arduis enim causis usus & facultas deferendi iuramenti in supplementum probationis Iudici praeripitur: gl. & DD. in d. l. admonendi & ibi Iason. n. 200. quia in his requiruntur probationes luce meridiana clariores: l. ult. c. de probat. ita ut qui in his causis agit, nulla parte exonerandus, sed extre-

mo onere probationis gravandus sit. Inter magnas autem & arduas causas esse causam matrimonialem, sive de coniungendo sive de separando agatur, nemo dubitat; nam ex hoc pondere ac gravitate, causae criminali hac in parte equiparatur, gloss. in c. mulieri de iureiur. canonista in c. si pro debilitate. De offic. deleg. & ut criminalis, dilucidissimas exactissimaeque requirit, Decius consil. 163. in causa matrimoniali. ac in defectu plenae probationis pro supplemento iuramenti delationem non admittit. gloss. in c. 1. de consan. & affin. & ibi Abbas, decius consil. 133. viso processu. Ioann. Selya in tract. de iurament. p. 3. quest. 3. Cum ergo haec causa plane sit matrimonialis, instituta, ad declarationem nullitatis matrimonij indubitata; hoc est de cuius contractu ac solemnitate saltem quoad factum nulla est dubitatio, non debet praedicta plenissima probationis per delationem iuramenti exoneratio admitti, sed ex defectu plenae probationis praesumptionem pro matrimonio retinere: c. super eo 2. in fin. c. ex quadam in fin. De test. Vbi generaliter in dubio faciendum est, praesertim cum agitur non de contrahendo sed de contracto & consummato matrimonio dirimendo; & potissimum ubi causa diremptionis speciem delicti habet, ex qua criminalis accusatio vel correctio oriri posset; ut est in proposito. Probata etenim hac cognatione spirituali, & scientia Rei, quae per dictam confessionem detegeretur, Reus ob illicitum matrimonium per speciem incestus poenas illiciti matrimonij subire deberet l. si quis incesti §. ult. c. de incestis nup. l. si quis alumnus. c. de nuptijs. * De quo in proposito minor debet esse difficultas, quod semiplena probatio quae in testimonio dicti Guilhelmi constituitur, non sit directe super ipsa cognatione spirituali, sed tantum super confessione Rei, eaque extrajudicialiter facta, parte principali absente, quae ob id nocere non debet etiam plenè probata; l. fin. de interrog. actio. l. certum. §. quis de confess. potissimum quod actus rei, de qua dicitur facta confessio, non dependeat à voluntate aut certa scientia ipsius consentientis, & ob id confessio extrajudicialis etiam parte praesente nocere non debet, gloss. in l. romponius 1. de negot. gest. Quod autem in certam scientiam Rei huius causae non cadat, imo nec cadere possit actus, unde cognatio spiritualis ex susceptione in Baptismo contrahitur, per se manifestum est, ex eo quod Reus vix unum diem natus Baptismi gratiam adeptus fuerit, & per aetatem nec videre nec intelligere potuit se à D. Wilhelmo in Baptismo suscipi; sic quod certa scientia id confiteri non potuerit. Cum aliqui in huiusmodi matrimoniali causa testificatio aut confessio ex auditu alieno parum faciat ad dirimendum matrimonium; quia in eo plerumque versatur error. d. cap. licet ex quadam. Quibus hoc quoque addimus, quod in re proposita magnum momentum habet, quod non constat de acceptatione huius confessionis, quae facta dicitur praesente curatore: ut enim confessio extrajudicialis parte praesente noceat consentienti, oportet illam acceptatam esse: Dynus in l. 1. c. de confess. Salicet in l. inbamus Cod. de lib. caus. Alexan. consil. 19. in causa appellationis nu. 1. volum. 4. qui enim, ut inquit Baldus in l. 3. nu. 2. c. de repud. bared. non acceptat verba adversa-